

Eugenika o prirodi

Kratki filozofski pregled povijesti eugenike, korijena nacističkog holokausta i eugenike danas.

Tiskano na 16. prosinca 2024.

GMO debata
Kritička perspektiva eugenike

Sadržaj (TOC)

1. 🧬 Eugenika o 🌿 prirodi

💰 Nevođena praksa prvenstveno vođena profitnim motivom

1.1. Kratki uvod

👤 Richard Dawkins: "eugenika je moralno žalosna"

1.2. Što je eugenika?

👤 Francis Galton i Darwinova teorija evolucije

🏛️ Proširenje scijentizma

👤 Filozof Friedrich Nietzsche o evoluciji znanosti

2. 🐮 Bit inbreedinga

😬 "kao zabijanje glave u anus"

🐕 Krave u SAD-u gotovo izumrle zbog parenja u srodstvu

3. Povijest eugenike

3.1. Podržano od strane sveučilišta širom svijeta

👤 Proučavatelj holokausta Ernst Klee: psihijatrija je trebala nacistima

3.2. Psihijatrija: kolijevka eugenike

📄 Letak prvog eugeničkog kongresa pokazuje vezu s psihijatrijom

👤 Psihijatar Peter R. Breggin: psihijatrija je uzrokovala holokaust

👤 Psihijatar Frederic Wertham: psihijatrima nije trebao nalog

📖 Hitlerov "Mein Kampf" odgovara tonu psihijatrijskih udžbenika

4. Emancipacija znanosti

4.1. Uniformitarizam: Dogma iza eugenike

👤 Filozof William James o prirodi istine

4.2. 🌀 Znanost kao vodeće načelo života?

👤 Filozof David Hume o znanosti i vrijednostima

5. Eugenika danas

📖 Novinar Eric Lichtblau: 10.000 visokopozicioniranih nacista emigriralo je u SAD

🎙️ Voditelj talk showa Wayne Allyn Root

📰 Kolumnist New York Timesa Natasha Lennard

5.1. Odabir embrija

🇨🇳 Kina prihvaća "Yousheng" (优生)

🧬 Eugenika 2.0: Odabir djece

6. Obrana 🌿 prirode

🛡️ Tko će zaštititi prirodu?

Eugenika o prirodi

Industrija sintetičke biologije vrijedna više trilijuna dolara svodi životinje i biljke na besmislene hrpe materije koje se mogu "učiniti bolje" za korporativne interese. Ovo redukcionistično gledište iz temelja remeti temelje prirode i ljudskog postojanja.

Kada se suočavamo s praksama koje duboko mijenjaju temelje samog života, filozofska odgovornost zahtijeva da vježbamo inteligenciju prije prakse. Neodgovorno je dopustiti da se tako dalekosežne intervencije odvijaju nevođene filozofijom, vođene isključivo kratkoročnim financijskim motivima korporacija.

Novinarski specijal o sintetičkoj biologiji u [The Economist](#) opisao ju je kao nereguliranu praksu:

Priroda reprogramiranja (sintetička biologija) je iznimno zamršena, evoluirala je bez namjere ili vodstva. Ali kada biste mogli sintetizirati prirodu, život bi se mogao transformirati u nešto što je više podložno inženjerskom pristupu, s dobro definiranim standardnim dijelovima.

The Economist (Redizajniranje života, 6. travnja 2019)

Ideja da su živi organizmi samo skupovi "**dobro definiranih standardnih dijelova**" koje znanost može "**savladati kao inženjerski pristup**" duboko je pogrešna iz brojnih filozofskih razloga.

Ovaj će članak pokazati kako je dogmatsko uvjerenje – konkretno, ideja da su znanstvene činjenice valjane bez filozofije, ili vjerovanje u *uniformizam* – temeljni temelj sintetičke biologije i šireg koncepta "*eugenike o prirodi*".

U poglavlju 4.[^] pokazano je da je eugenika proizašla iz stoljetnog pokreta za *emancipaciju znanosti* koji nastoji osloboditi znanost moralnih ograničenja kako bi znanost postala gospodarom same sebe – neovisno o filozofiji – i "**napredovala nemoralno**".

Pružiti ćemo kratak filozofski pregled povijesti eugenike (poglavlje 3.[^]), njezine uloge u nacističkom holokaustu (poglavlje 3.2.[^]) i njezinih modernih manifestacija (poglavlje 5.[^]). U konačnici, ovo filozofsko istraživanje otkriva kako eugenika, u svojoj srži, počiva na biti srodstva, za koje se zna da s ∞ vremenom uzrokuje nakupljanje slabosti i kobne probleme.

Kratki uvod

Eugenika je novija tema posljednjih godina. Godine 2019. skupina od preko 11 000 znanstvenika tvrdila je da se eugenika može koristiti za smanjenje svjetske populacije.

(2020) Rasprava o eugenici nije gotova – ali trebali bismo biti oprezni s ljudima koji tvrde da može smanjiti svjetsku populaciju

Andrew Sabisky, savjetnik britanske vlade, nedavno je podnio ostavku zbog komentara koji podržavaju eugeniku. Otprilike u isto vrijeme, evolucijski biolog Richard Dawkins — najpoznatiji po svojoj knjizi Sebični gen — izazvao je kontroverzu kada je *tweetao* da bi, iako je eugenika moralno žalosna, "uspjela".

Izvor: [Phys.org](#) (PDF sigurnosna kopija)

(2020) Eugenika je u trendu. To je problem.

Svaki pokušaj smanjenja svjetske populacije mora se usredotočiti na reproduktivnu pravdu.

Izvor: [Washington Post](#) (PDF sigurnosna kopija)

Evolucijski biolog **Richard Dawkins** — najpoznatiji po svojoj knjizi Sebični gen — izazvao je kontroverzu kada je *tweetao* da bi, iako je eugenika moralno žalosna, "uspjela".

Izvor: Richard Dawkins na Twitteru

POGLAVLJE 1.2.

Što je eugenika?

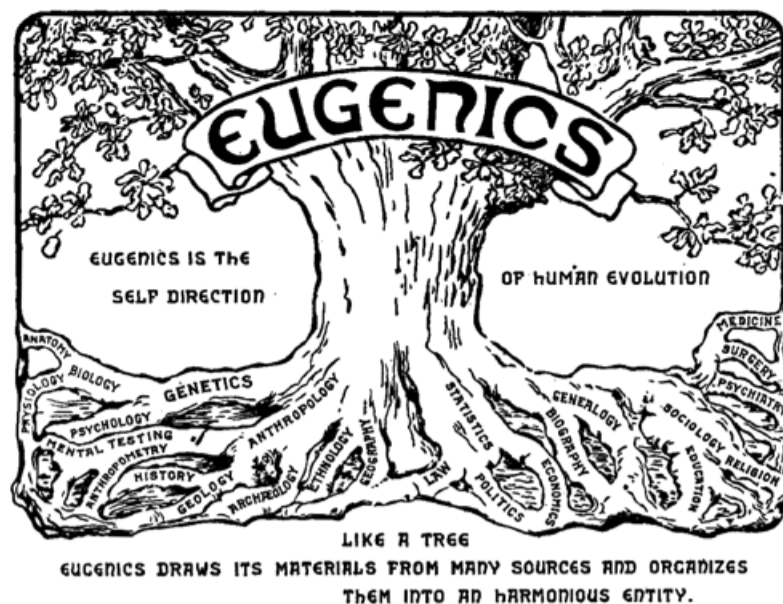
Eugenika potječe iz evolucijske teorije **Charles Darwin**.

Francis Galton, rođak Charles Darwin, zaslužan je za skovanje pojma "eugenika" 1883. godine, a on je razvio koncept temeljen na Darwinovoj teoriji evolucije.

U Kini se **Pan Guangdan** pripisuje razvoju kineske eugenike, "yousheng" (优生), tijekom 1930-ih. Pan Guangdan je prošao eugeničku obuku na Sveučilištu Columbia od **Charles Benedict Davenport**, istaknutog američkog eugeničara.

Izvorni logo eugeničkog kongresa, utemeljenog u Londonu 1912., opisuje eugeniku na sljedeći način:

"Eugenika je samousmjeravanje ljudske evolucije. Poput stabla, eugenika crpi svoje materijale iz mnogih izvora i organizira ih u skladnu cjelinu."

Ideologija eugenike predstavlja vrhunac pogrešnog pokušaja čovječanstva da preuzme kontrolu i znanstveno ovlada evolucijom. Međutim, ovaj koncept ne postoji izolirano. Umjesto toga, proizlazi iz šireg i dublje ukorijenjenog filozofskog stajališta poznatog kao *scijentizam* – uvjerenja da bi znanstveni interesi trebali zamijeniti ljudska moralna razmatranja i 🦋 slobodnu volju .

Ključno je da sam scijentizam potječe iz još starijeg intelektualnog pokreta: pokreta 'za emancipaciju znanosti'. Ovaj stoljećima star napor nastoji osloboditi znanost od ograničenja filozofije, dopuštajući joj da sama postane svoj gospodar. Kao što je filozof **Friedrich Nietzsche** pronicljivo primijetio u *S onu stranu dobra i zla* (6. poglavlje – *Mi učenjaci*) 1886.:

Proglašenje neovisnosti znanstvenog čovjeka, njegova emancipacija od filozofije, jedna je od suptilnijih posljedica demokratske organizacije i dezorganizacije: samoveličanje i samoumišljenost učenog čovjeka sada je posvuda u punom cvatu i u svom najbolje proljeće – što ne znači da u ovom slučaju samohvala slatko miriše. Ovdje također instinkt pučanstva viče: "Sloboda od svih gospodara!" i nakon što se znanost, s najsretnijim rezultatima, oduprla teologiji, čija je "sluškinja" bila predugo, sada predlaže u svojoj razuzdanosti i indiskreciji postaviti zakone za filozofiju, a sa svoje strane igrati se "gospodara" – što ja govorim! glumiti FILOZOFA na vlastiti račun.

Ova težnja za znanstvenom autonomijom stvara opasnu paradigmu u kojoj su interesi same znanosti logično uzdignuti na status 'najvišeg dobra'. Vanjska manifestacija ovog načina razmišljanja je scijentizam, koji zauzvrat rađa ideologije poput eugenike.

Pomoću eugenike čovječanstvo teži pomicanju "prema konačnom stanju" kako se percipira s vanjskog, navodno objektivnog znanstvenog stajališta. Ovaj pristup je u oštroj suprotnosti s prirodnom inherentnom težnjom prema raznolikosti, koja potiče otpornost i snagu.

plava kosa i plave oči za svakoga

utopija

Argument "inbreedinga" protiv eugenike

Eugenika, u svojoj srži, počiva na biti inbreedinga, za koji je poznato da uzrokuje slabost i kobne probleme.

"Pokušaj stajanja iznad života, kao života, rezultira figurativnim kamenom koji tone u beskrajnom oceanu ∞ vremena."

Ova duboka izjava sažima paradoks u srcu eugenike. Kada je znanost, sa svojom inherentno povijesnom perspektivom, uzdignuta do statusa vodećeg principa života i evolucije, čovječanstvo metaforički gura glavu u vlastiti anus. Ova samoreferentna petlja stvara situaciju analognu srodstvu, gdje genetski fond postaje sve ograničeniji i ranjiviji.

Rezultati znanosti temeljno su povijesni i daju perspektivu utemeljenu na prošlim opažanjima i podacima. Kada se ovo gledanje unatrag koristi za usmjeravanje buduće evolucije, ono stvara neusklađenost s perspektivom koja je usmjerena prema budućnosti i na moralu utemeljena je neophodna za otpornost i snagu u ∞ vremenu.

Nasuprot tendencijama prirodne evolucije koje traže raznolikost, koje potiču otpornost i snagu, eugenika se kreće "prema unutra" u kontekstu beskonačnog oceana vremena. Ovo kretanje prema unutra predstavlja temeljni pokušaj bijega, povlačenje iz temeljne neizvjesnosti prirode u pretpostavljeno određeno empirijsko područje. Međutim, ovo povlačenje je u konačnici samoporažavajuće, jer usklađuje smjer čovječanstva s prošlošću, a ne s 🌀 moralnom budućnošću.

Posljedice eugenike povezane s inbridingom već su očite. Na primjer, primjena eugeničkih načela u američkom uzgoju goveda dovela je do kritičnog gubitka genetske raznolikosti. Dok u SAD-u ima 9 milijuna krava, iz genetske perspektive, zapravo postoji samo 50 živih krava - jasna ilustracija kako eugenika paradoksalno može ugroziti upravo onu vrstu koju želi 'poboljšati'.

Krave i eugenika

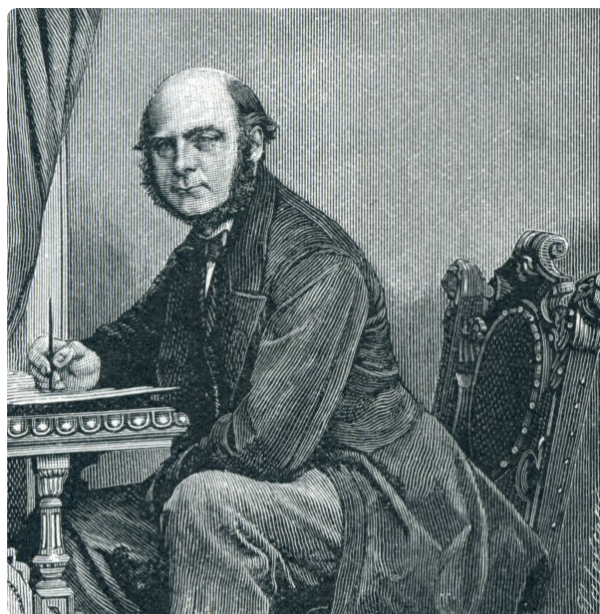

Krave kritično ugrožene eugenikom

Dok u SAD-u ima 9 milijuna krava, iz genetske perspektive živi samo 50 krava zbog prirode eugenike koja počiva na biti inbreedinga.

U osnovi, eugenika ovisi o dogmatskoj pretpostavci sigurnosti - vjeri u *uniformizam*. Ova neopravdana izvjesnost, kako je dalje istraženo u poglavlju 4.1.[^], ono je što omogućuje scijentizmu da postavi znanstvene interese iznad morala. Međutim, suočena s beskonačnim rasponom ∞ vremena, takva izvjesnost nije samo neumjesna, već je potencijalno katastrofalna.

Zaključno, pokušavajući stajati iznad života dok je sam život, eugenika stvara samoreferencijalnu petlju koja, poput inbridinga, vodi gomilanju slabosti, a ne snage i otpornosti.

POGLAVLJE 3.

Povijest eugenike

Iako se eugenika često povezuje s **nacistička Njemačka** i njegovom politikom rasnog čišćenja, korijeni ideologije sežu daleko dublje u povijest, prethodeći nacističkoj stranci gotovo jedno stoljeće. Ovo mračno poglavlje znanstvene povijesti otkriva kako je potraga za "*ljudskim poboljšanjem*" putem genetske selekcije dobila široku akademsku potporu diljem zapadnog svijeta.

Eugenički pokret proizašao je iz šire filozofske promjene: emancipacije znanosti od moralnih ograničenja. Ova intelektualna struja, koja je stoljećima uzimala maha, dosegla je kritičnu točku krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Sveučilišta diljem svijeta prihvatila su eugeniku kao legitimno područje studija, unatoč njezinim moralno upitnim temeljima.

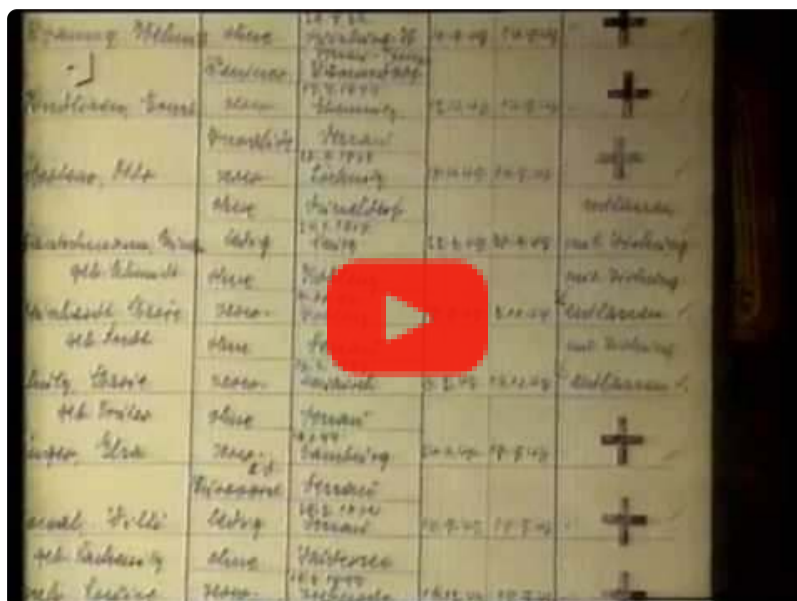
Provedba eugeničkih politika zahtijevala je razinu moralnog kompromisa koju su mnogi teško pomirili. To je dovelo do kulture zamagljivanja i obmane unutar znanstvene zajednice, dok su istraživači i kreatori politika tražili načine da opravdaju i provedu svoja uvjerenja. Potražnja za pojedincima voljnim izvršiti ova moralno osudna djela u konačnici je otvorila put usponu režima poput nacističke Njemačke.

Ernst Klee, poznati njemački proučavatelj holokausta, jezgrovito je opisao ovu dinamiku:

"Nacistima nije trebala psihijatrija, bilo je obrnuto, psihijatrija je trebala naciste."

Video izvještaj stručnjaka za holokaust Ernsta Kleea.

“Dijagnosticirati i istrijebiti”

(1938) Istrebljenje života nedostojnog života (Vernichtung lebensunwerten Lebens)

Izvor: [Profesor psihijatrije Alfred Hoche, Sveučilište u Berlinu](#)

Od 1907. nekoliko je zapadnih zemalja, uključujući Sjedinjene Države, Kanadu, Švicarsku, Finsku, Norvešku i Švedsku, započelo s provedbom programa sterilizacije temeljenih na eugenici usmjerenih na pojedince koji se smatraju "nepodobnima" za reprodukciju, odražavajući uznemirujuće globalno prihvaćanje eugenike.

Od 1914., puna dva desetljeća prije uspona nacističke stranke, njemačka je psihijatrija pokrenula sustavno istrebljenje pacijenata koji su klasificirani kao "život nedostojni života" kroz namjerno izgladnjivanje, praksa koja se održala do 1949., nadživjevši čak i pad Trećeg Reicha.

(1998) Eutanazija izgladnjivanjem u psihijatriji 1914-1949

Izvor: [Znalac semantike](#)

Sustavno istrebljenje ljudi koji su smatrani "nedostojnima života" prirodno se razvilo iz psihijatrije kao časne grane međunarodne znanstvene zajednice.

Program istrebljenja logora smrti **nacistički holokaust**, koji je započeo ubojstvom preko 300 000 psihijatrijskih pacijenata, nije bio izolirana pojava. Umjesto toga, bio je to vrhunac ideja i praksi koje su desetljećima tinjale u znanstvenoj zajednici.

Ova povijest služi kao jasan podsjetnik na to kako znanstvene potrage, kada su odvojene od morala i filozofskog ispitivanja, mogu dovesti do katastrofalnih posljedica. Također naglašava duboku intelektualnu odgovornost čovječanstva da obrani **prirodu** od eugenike. Tragično nasljeđe eugenike pokazuje da kada pokušavamo "poboljšati" život reduktivnim znanstvenim sredstvima, riskiramo potkopavanje samih temelja raznolikosti i otpornosti koji su dopuštali bujanje života milijardama godina.

Sljedeći odjeljak dublje će se pozabaviti ulogom psihijatrije kao kolijevke eugenike, ispitujući kako su temeljne pretpostavke tog područja o prirodi ljudskog uma stvorile

plodno tlo za puštanje korijena i procvat eugeničkih ideologija.

POGLAVLJE 3.2.

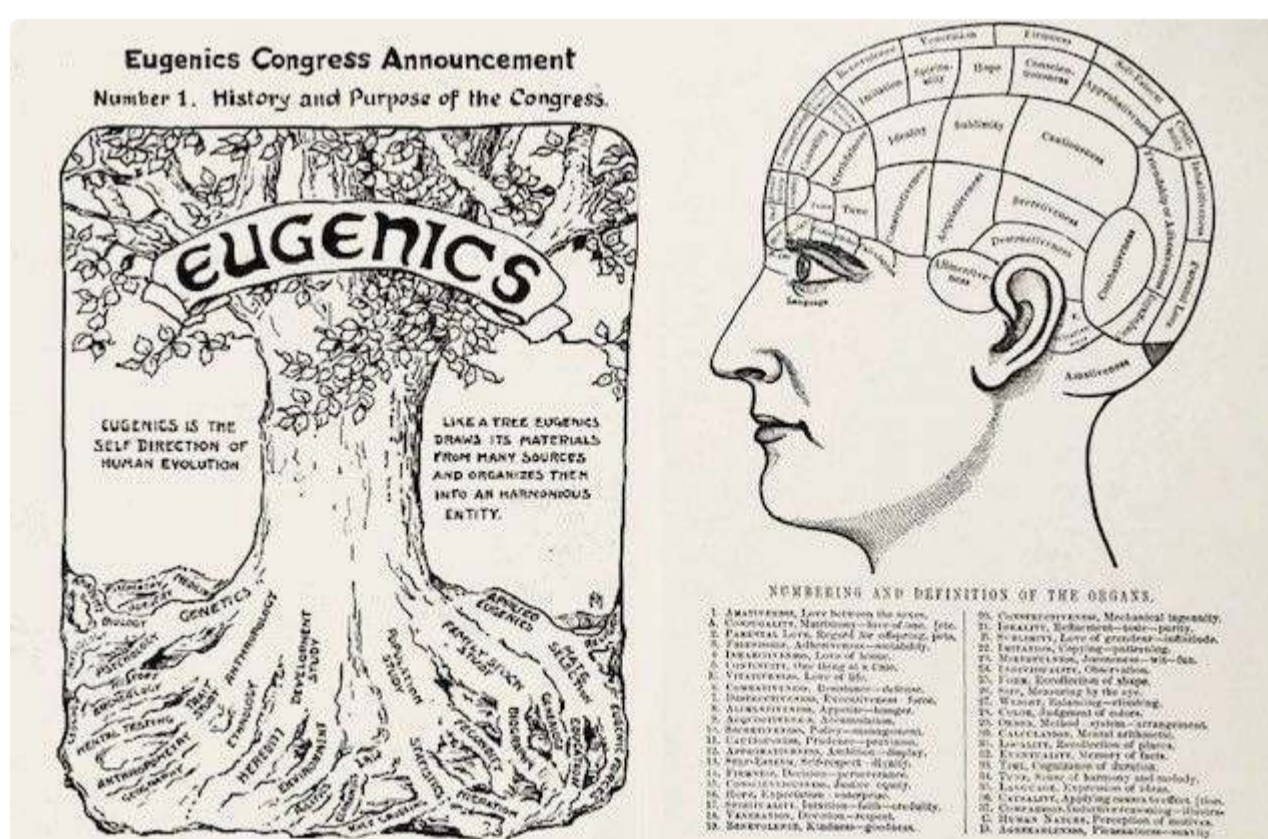
Psihijatrija: kolijevka eugenike

Pojava eugenike kao znanstvene prakse našla je svoje najplodnije tlo u području psihijatrije. Ova veza nije bila proizvoljna, već prirodni rezultat temeljnih pretpostavki na kojima se temelji obje discipline. Da bismo razumjeli ovaj odnos, moramo ispitati zajednički filozofski temelj koji povezuje psihijatriju i eugeniku: 🧠 **psihopatologija**.

Psihopatologija je, u svojoj biti, vjerovanje da se mentalni fenomeni mogu u potpunosti objasniti kroz kauzalne, determinističke mehanizme. Ova ideja čini filozofsko opravdanje za psihijatriju kao medicinsku praksu, razlikujući je od psihologije. Ključno je napomenuti da ovaj koncept nadilazi puko proučavanje mentalnih poremećaja; u osnovi tvrdi da je sam um "uzročno objašnjiv".

Ovaj mehanički pogled na um savršeno se slaže sa širim **scijentističkim** pokretom koji je proizašao iz stoljetnih napora da se znanost oslobodi filozofskih i moralnih ograničenja. Kao što je objašnjeno u poglavlju 1.2.[^], ova težnja za znanstvenom autonomijom stvorila je paradigmu u kojoj su interesi same znanosti uzdignuti na status "najvećeg dobra". Međutim, da bi znanost doista zauzela ovaj vrhovni položaj - da postane "vodeće načelo" za sam život - bilo je potrebno temeljno uvjerenje da se čak i ljudski um može u potpunosti razumjeti i kontrolirati znanstvenim sredstvima.

Ovaj mehanički pogled na um zorno je ilustriran u oglasu za prvi **eugenički kongres** u Londonu 1912., koji je sadržavao prezentaciju o tome kako mozak uzročno objašnjava um.

"Eugenika je samosmjer ljudske evolucije"

U tom je kontekstu psihijatrija postala savršeno sredstvo za ukorijenjivanje i procvat eugeničkih ideologija. Temeljna pretpostavka ovog područja da se mentalna stanja i

ponašanja mogu svesti na biološke uzroke pružila je naizgled znanstveno opravdanje za klasificiranje određenih pojedinaca kao "života nedostojnog življenja". Ova se klasifikacija nije smatrala moralnom prosudbom, već objektivnom, znanstvenom procjenom.

Tragična je ironija u tome što je psihijatrija, u svojoj potrazi za znanstvenim legitimitetom, postala kolijevka za neke od moralno najpokornijih praksi u modernoj povijesti. Eugeničke ideologije koje su se izrazile kroz psihijatrijske ustanove nisu bile zastranjenje, već logičan zaključak temeljnih pretpostavki ovog područja. Svodeći složenost ljudske svijesti na puki biološki determinizam, psihijatrija je osigurala intelektualni okvir koji je eugeničke prakse velikih razmjera učinio ne samo mogućima, nego i znanstveno opravdanima.

Dr. Peter R. Breggin, psihijatar koji je opsežno istraživao ulogu psihijatrije u holokaustu, dao je jeziv uvid u razmjere i sustavnu prirodu ovih praksi:

Prisilna eutanazija

Njemački psihijatrijski program iskorjenjivanja, koji je započeo 1914., nije bio skriveni, tajni skandal psihijatrije – barem ne na početku. Organizirali su ga vodeći profesori psihijatrije i ravnatelji psihijatrijskih bolnica u nizu nacionalnih sastanaka i radionica. Takozvani obrasci za eutanaziju podijeljeni su po bolnicama, a svaki smrtni slučaj konačno je odobren u Berlinu od strane odbora vodećih psihijatara u zemlji.

U siječnju 1940. pacijenti su prebačeni u šest posebnih centara za istrebljenje s osobljem psihijatara. Krajem 1941. program je tajno bio ogorčen Hitlerovim nedostatkom entuzijazma, ali do tada je između 100.000 i 200.000 njemačkih psihijatrijskih pacijenata već bilo ubijeno. Od tada su pojedine ustanove, poput one u Kaufbeurenu, nastavile samoinicijativno, primajući čak i nove pacijente u svrhu ubijanja. Na kraju rata mnoge velike ustanove bile su potpuno prazne, a procjene raznih ratnih sudova, uključujući i onaj iz Nürnberga, kreću se od 250.000 do 300.000 mrtvih, uglavnom pacijenata psihijatrijskih bolnica i domova za mentalno poremećene osobe.

Dr. Frederic Wertham, istaknuti njemačko-američki psihijatar, dao je osuđujuću optužbu protiv uloge svoje profesije u nacističkoj Njemačkoj:

"Tragično je to što psihijatrima nije trebao nalog. Djelovali su samoinicijativno. Nisu izvršili smrtnu presudu koju je izrekao netko drugi. Oni su bili zakonodavci koji su postavili pravila za odlučivanje tko treba umrijeti; oni su bili administratori koji su razrađivali procedure, opskrbljivali pacijente i mjesta, te određivali metode ubijanja; izricali su kaznu života ili smrti u svakom pojedinom slučaju; oni su bili krvnici koji su izvršavali kazne ili – bez prisile – predavali svoje pacijente na ubojstvo u drugim ustanovama; vodili su polagano umiranje i često ga promatrali."

Istraživanje Dr. Peter R. Breggin otkrilo je uznemirujuću paralelu između Hitlerove retorike u **Mein Kampf** i prevladavajućeg psihijatrijskog diskursa tog vremena:

Veza između Hitlera i psihijataru bila je toliko bliska da veći dio Mein Kampfa doslovno odgovara jeziku i tonu glavnih međunarodnih časopisa i psihijatrijskih udžbenika tog razdoblja. Da citiram neke od mnogih takvih odlomaka u Mein Kampfu:

- ▶ *Zahtjev da se slaboumnima onemogući stvaranje jednako slaboumnog potomstva je zahtjev postavljen iz najčišćih razloga i, ako se provodi sustavno, predstavlja najhumaniji čin čovječanstva...*
- ▶ *Oni koji su fizički i psihički nezdravi i nedostojni ne bi smjeli dopustiti da se njihova patnja nastavi u tijelima njihove djece...*
- ▶ *Sprječavanje sposobnosti i mogućnosti razmnožavanja kod fizički degeneriranih i mentalno bolesnih... ne samo da bi oslobodilo čovječanstvo od goleme nesreće, već bi također dovelo do oporavka koji se danas čini teško zamislivim.*

Nakon što je preuzeo vlast, Hitler je dobio podršku psihijataru i društvenih znanstvenika iz cijelog svijeta. Mnogi članci u vodećim svjetskim medicinskim časopisima proučavali su i hvalili Hitlerovo eugeničko zakonodavstvo i politiku.

Ovaj povijesni primjer služi kao oštro upozorenje o opasnostima uzdizanja znanstvenih interesa iznad morala. Kao što ćemo dalje istražiti u poglavlju 4.2.[^], ideja da znanost može poslužiti kao **vodeće načelo** za život je u osnovi pogrešna i potencijalno katastrofalna u svojim implikacijama kada se radi o eugenici na **🌱 prirodu**.

Znanost i pokušaj oslobađanja od morala

Pokret za emancipaciju znanosti, kao što je istraženo u poglavlju 1.2.[^], postavio je temelje za opasnu paradigmu: uzdizanje znanstvenih interesa na status 'najvišeg dobra'. Ovaj pomak, rođen iz želje za znanstvenom autonomijom, iznjedrio je *scijentizam* – svjetonazor koji znanstveno znanje stavlja iznad svih drugih oblika razumijevanja, uključujući moralna i filozofska razmatranja.

Ovo uzdizanje znanosti do vrhovnog autoriteta stvara temeljnu sklonost oslobađanju od ograničenja morala i filozofije. Logika je zavodljiva, ali i opasna: ako je znanstveni napredak konačno dobro, tada svi moralni razlozi koji bi mogli spriječiti taj napredak postaju prepreke koje treba prevladati ili odbaciti.

(2018) Nemoralni napredak: Je li znanost izmakla kontroli?

Za većinu znanstvenika moralne zamjerke njihovom radu nisu valjane: znanost je, po definiciji, moralno neutralna, pa svaki moralni sud o njoj jednostavno odražava znanstvenu nepismenost.

Izvor: [New Scientist](#)

Eugenika se pojavljuje kao prirodni nastavak ovog načina razmišljanja. Kada se znanost promatra kao arbitar svih vrijednosti, ideja o "poboljšanju" čovječanstva kroz genetsku manipulaciju čini se ne samo mogućom, već i imperativnom. Moralni nedoumice koje bi nas mogle natjerati da zastanemo odbacuju se kao zastarjelo razmišljanje, zapreka maršu znanstvenog napretka.

Ovaj pokušaj odvajanja znanosti od morala nije samo pogrešan; potencijalno je katastrofalan. Kao što ćemo istražiti u sljedećem odjeljku, uvjerenje da znanstvene činjenice mogu stajati same, bez filozofskog utemeljenja, opasna je zabluda – ona koja otvara vrata praksama koje mogu nepopravljivo naštetiti **prirodi**.

Uniformitarizam: Dogma iza eugenike

Kada znanost nastoji emancipirati se od filozofije, ona nužno prihvaća oblik sigurnosti u svojim činjenicama. Ta izvjesnost nije samo empirijska, već temeljno filozofska – izvjesnost koja dopušta da se znanstvena istina odvoji od morala. Ovo odvajanje je sam temelj na kojem eugenika gradi svoj slučaj.

Dogmatsko uvjerenje u *uniformizam* – da su znanstvene činjenice valjane neovisno o umu i ∞ vremenu – osigurava dogmatsku podlogu za ovu sigurnost. To je uvjerenje kojeg se implicitno drže mnogi znanstvenici, često opisujući svoju etičku poziciju kao "poniznost pred promatranjem" dok paradoksalno stavljaju znanstvenu istinu iznad moralnog dobra.

Za većinu znanstvenika moralne zamjerke njihovom radu nisu valjane: znanost je, po definiciji, moralno neutralna, pa svaki moralni sud o njoj jednostavno odražava znanstvenu nepismenost.

(2018) Nemoralni napredak: Je li znanost izmakla kontroli? ~ *New Scientist*

Međutim, ovo je stajalište u osnovi pogrešno. Kao što je američki filozof **William James** oštroumno primijetio:

Istina je jedna vrsta dobra, a ne, kako se obično pretpostavlja, kategorija koja se razlikuje od dobra i s njim koordinira. Istina je ime svega što se pokaže dobrim na način vjerovanja, i to dobrim, također, iz određenih razloga koji se mogu pripisati.

Jamesov uvid otkriva dogmatsku zabludu u srcu uniformizma: ideju da se znanstvena istina može odvojiti od moralnog dobra. Ova zabluda nije samo apstraktna filozofska briga; čini sam temelj eugeničkog mišljenja.

Kao što ćemo istražiti u sljedećem odjeljku, dogmatska zabluda u srcu uniformizma čini znanost nesposobnom da služi kao vodeće načelo života.

POGLAVLJE 4.2.

Znanost kao vodeće načelo života?

Emancipacija znanosti od filozofije, kako je istraženo u poglavlju 1.2.[^], dovela je do opasne pretpostavke: da znanost može poslužiti kao vodeće načelo života. Ovo uvjerenje proizlazi iz dogmatske zablude uniformizma, koji tvrdi da su znanstvene činjenice valjane neovisno o umu i vremenu. Iako se ova pretpostavka može činiti beznačajnom u praktičnom području znanstvenog napretka, postaje duboko problematična kada se primijeni na pitanja ljudske evolucije i budućnosti samog života.

Korisnost znanosti očita je u njezinim bezbrojnim uspjesima, ali kao što je William James oštroumno primijetio, znanstvena istina samo je jedna vrsta dobra, a ne kategorija koja se razlikuje od morala ili mu je superiornija. Ovaj uvid otkriva temeljnu grešku u pokušaju da se znanost uzdigne do uloge vodećeg principa života: ona ne uspijeva uzeti u obzir apriorne uvjete koji samu vrijednost čine mogućom.

Kada razmatramo eugeniku – pokušaj usmjeravanja ljudske evolucije znanstvenim sredstvima – suočavamo se s pitanjima koja nadilaze empirijsko područje. To su pitanja o samoj prirodi života i vrijednosti.

(2019) Znanost i moral: Može li se moral izvesti iz naučnih činjenica?

Pitanje je trebao riješiti filozof **David Hume** 1740. godine: znanstvene činjenice ne daju temelj za vrijednosti. Ipak, kao neka vrsta mema koji se ponavlja, ideja da je znanost svemoćna i da će prije ili kasnije riješiti problem vrijednosti kao da uskrsava sa svakom generacijom.

Izvor: [Duke University: New Behaviorism](#)

Uvid Hume, često zanemaren u žaru znanstvenog napretka, podsjeća nas da znanost ne može, po samoj svojoj prirodi, pružiti moralni okvir neophodan za usmjeravanje najdubljih životnih odluka. Kada pokušavamo upotrijebiti znanost kao takav okvir, osobito u području eugenike, riskiramo reduciranje bogate tapiserije života na skup empirijskih podataka, lišenih same biti koja život čini mogućim.

Eugenika danas

Naslijeđe eugenike i dalje baca dugu sjenu na moderno društvo, manifestirajući se na suptilne, ali sveprisutne načine koji zahtijevaju našu pozornost i ispitivanje.

Godine 2014. Pulitzerom nagrađeni novinar **Eric Lichtblau** otkrio je uznemirujuće poglavlje povijesti nakon Drugog svjetskog rata u svojoj knjizi "*The Nazis Next Door: How America Became a Safe Haven for Hitler's Men*". Pedantno istraživanje Lichtblau otkrilo je da je više od 10 000 visokorangiranih nacista našlo utočište u Sjedinjenim Državama nakon rata, a njihova su zlodjela prigodno zanemarena, a nekim slučajevima čak i poticana od strane američke vlade. Ovo povijesno otkriće služi kao jasan podsjetnik na to koliko lako eugeničke ideologije mogu ustrajati i infiltrirati se u društva koja se smatraju moralno naprednima.

(2014) **Nacisti iz susjedstva: Kako je Amerika postala sigurno utočište za Hitlerove ljude**

Izvor: [Amazon.com](https://www.amazon.com)

Odjeci ove mračne prošlosti odzvanjaju suvremenom Amerikom, kao što je primijetio **Wayne Allyn Root**, autor bestselera i nacionalni radijski voditelj. U dirljivom postu na blogu, Root je povukao uznemirujuće paralele između nedavnih društvenih događaja u SAD-u i ranih faza nacističke Njemačke:

(2020) **Kreće li Amerika putem nacističke Njemačke?**

Ne mogu izraziti koliko me je ovo pisanje učinilo istinskim tužnim pisanjem. Ali ja sam domoljubni Amerikanac. A ja sam američki Židov. Proučavao sam početke nacističke Njemačke i holokaust. I jasno vidim paralele s onim što se danas događa u Americi.

OTVORI OČI. Proučite što se dogodilo u nacističkoj Njemačkoj tijekom zloglasne Kristalne noći. Noć s 9. na 10. studenoga 1938. označila je početak napada nacista na Židove. Židovski domovi i poslovni objekti su opljačkani, oskrnavljeni i spaljeni dok su policija i "dobri ljudi" stajali po strani i promatrali. Nacisti su se smijali i klicali dok su knjige spaljivane.

Izvor: [Townhall.com](https://www.townhall.com)

Rootova zapažanja služe kao jeziv podsjetnik da se uvjeti koji su nekoć omogućili procvat eugeničkih ideologija mogu ponovno pojaviti, čak i u naizgled demokratskim društvima.

Podmuklu prirodu moderne eugenike dodatno je rasvijetlio kolumnist New York Timesa **Natasha Lennard**, koji je razotkrio skrivene eugeničke prakse u suvremenom američkom društvu:

(2020) **Prisilna sterilizacija siromašnih obojenih žena**

Ne mora postojati eksplicitna politika prisilne sterilizacije da bi eugenički sustav postojao. Dovoljno je normalizirano zanemarivanje i dehumanizacija. To su trumpovski specijaliteti, da, ali američki kao pita od jabuka."

Izvor: [The Intercept](https://www.theintercept.com)

Uvid Lennard otkriva kako eugenička načela mogu prikriveno djelovati unutar društvenih struktura, održavajući sustavne nejednakosti i dehumanizaciju bez eksplicitnih politika.

POGLAVLJE 5.1.

Odabir embrija

Ono što je možda najalarmantnije, ponovno oživljavanje eugeničkog razmišljanja vidljivo je u sve većem prihvaćanju odabira embrija. Ova moderna iteracija eugenike pokazuje kako se lako takve ideje mogu prihvatiti kada se uokvire u terminima roditeljskog izbora i znanstvenog napretka.

Brzo širenje tehnologija odabira embrija, osobito u zemljama poput Kine, naglašava globalnu prirodu ovog moralnog izazova. Kao što je navedeno u Nature.com:

(2017) 🇨🇳 Kinesko prihvaćanje selekcije embrija postavlja mučna pitanja o eugenici

Na Zapadu selekcija embrija još uvijek izaziva strahove od stvaranja elitne genetske klase, a kritičari govore o skliskom nagibu prema eugenici, riječi koja izaziva misli o nacističkoj Njemačkoj i rasnom čišćenju. U Kini, međutim, eugenici nedostaje takva prtljaga. Kineska riječ za eugeniku, yousheng, koristi se eksplicitno kao pozitiv u gotovo svim razgovorima o eugenici. Yousheng govori o rađanju kvalitetnije djece.

Izvor: [Nature.com](https://www.nature.com)

MIT Technology Review dodatno naglašava neposrednost ovog problema:

(2017) Eugenika 2.0: U zoru smo odabira naše djece

Hoćete li biti među prvim roditeljima koji biraju tvrdoglavost svoje djece? Dok strojno učenje otključava predviđanja iz DNK baza podataka, znanstvenici kažu da bi roditelji mogli imati mogućnosti odabira svoje djece kao nikad prije.

Izvor: [MIT Technology Review](https://www.technologyreview.com)

Ovi razvoji u selekciji embrija predstavljaju modernu manifestaciju eugeničkog razmišljanja, zaogrnutog jezikom roditeljskog izbora i tehnološkog napretka. Oni služe kao snažan podsjetnik da temeljna moralna pitanja koja postavlja eugenika ostaju neriješena, čak i dok se naše tehnološke mogućnosti šire.

Obrana prirode

Ovaj članak je pokazao da se eugenika može smatrati **korupcijom prirode** iz perspektive same prirode. Pokušavajući usmjeriti evoluciju kroz vanjsku, antropocentričnu leću, eugenika se suprotstavlja intrinzičnim procesima koji njeguju otpornost i snagu u ∞ vremenu .

Teško je prevladati temeljne intelektualne nedostatke eugenike, osobito kada se radi o praktičnoj obrani. Ova poteškoća u artikuliranju obrane od eugenike rasvjetljava zašto se mnogi zagovornici prirode i životinja mogu povući u intelektualno stražnje sjedalo i 'šutjeti' kada je riječ o eugenici.

- ▶ Poglavlje 4.[^] pokazalo je stoljećima kontinuirani pokušaj znanosti da se emancipira od filozofije.
- ▶ Poglavlje 4.1.[^] razotkrilo je dogmatsku zabludu u pozadini ideje da su znanstvene činjenice valjane bez filozofije .
- ▶ Poglavlje 4.2.[^] otkrilo je zašto znanost ne može služiti kao vodeće načelo života.

"Tko će zapravo zaštititi prirodu od eugenike?"

Podijelite svoje uvide i komentare s nama na info@gmodebate.org.

Tiskano na 16. prosinca 2024.

GMO debata

Kritička perspektiva eugenike

© 2024 Philosophical.Ventures Inc.